

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **07 «Управління та адміністрування»**

спеціальність : **076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

освітні програми **«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

спеціалізація **«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

вид дисципліни **Обов'язкова**

Факультет **Економічний**

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна “26” червня 2020 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: І.В. Гонтарева – професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна, д.е.н., професор.

Програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “20” червня 2020 року №15

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва
ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “23” червня 2020 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія СВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Фахову експертизу здійснював Президент Співки підприємців Харківської області, д.т.н., професор Порошин С.М. (рецензія вих. № 160/19 від 24.10.2019)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Підприємницька діяльність» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки перший (бакалаврський) рівень спеціальності (напряму) 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціалізації «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни є вивчення студентами теоретичних основ підприємництва, набуття навичок використання здобутих знань для ефективного заснування та розвитку власної справи у сучасних умовах господарювання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Підприємницька діяльність»:

здійснення аналізу сучасних вітчизняних і зарубіжних теорій підприємництва з урахуванням їх застосування в вітчизняній та зарубіжній практиці;

засвоєння основних принципів та правил регулювання підприємництва в сучасних умовах;

вивчення методів та інструментарію для обґрунтування рішень щодо створення та функціонування підприємницьких (у тому числі торговельних і біржових) структур;

розвиток навичок обґрунтування вибору найбільш привабливих напрямів підприємництва підприємницьких (у тому числі торговельних і біржових структур) в умовах невизначеності.

1.3. Кількість кредитів

5 кредитів ЄКТС

1.4. Загальна кількість годин 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	2 год.
Самостійна робота, у тому числі	
80 год.	130 год.
Індивідуальні завдання	
б год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

1. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

2. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

3. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

4. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

5. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

Компетентність	Складові компетентності за темами
СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності	Визначати економіко-теоретичні засади підприємництва
	Виділяти особливості різних напрямів діяльності за певними видами підприємництва
СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності	Обґрунтовувати та обирати організаційно-правову форму підприємницьких структур
СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур	Визначати принципи і функції підприємництва
	Проводити аналіз рівня впливу факторів зовнішнього середовища на підприємницьку діяльність
СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур	Здійснювати обґрунтований вибір напрямку і способу заснування підприємницької справи
	Застосовувати методи оцінки рівня ризикованості заснування підприємницької справи та визначати напрямки зниження ризику нового бізнесу
ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	Здійснювати обґрунтований вибір стратегії розвитку власного бізнесу
ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях	Здійснювати обґрунтований вибір методів оцінки вартості підприємницьких, торговельних і біржових структур
	Виділяти соціальні цінності підприємницької діяльності в умовах конкурентного середовища

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва

Тема 1. Економічна сутність підприємництва

1.1. Виникнення і розвиток концепцій підприємництва. Еволюція

визначення підприємництва. Ознаки підприємництва. Класифікація підприємців за різними ознаками та їх характеристика. Відтворувальний процес підприємницької діяльності. Життєвий цикл підприємницької діяльності. Порівняльні характеристики підприємницького та менеджерського способів управління.

1.2. Мотиви початку підприємницької діяльності. Індивідуальність вибору способу самовизначення та самореалізації. Чотири типи мотиваційних факторів досягнення успіху підприємця. Моделі сприйняття оточуючого світу підприємцем. Механізм внутрішньої мотивації суб'єкта підприємницької діяльності. Взаємозв'язок основних стимулів зовнішньої мотивації з суб'єктами та функціями підприємництва.

1.3. Знання та вміння підприємця. Структура комплексу знань і вмінь необхідних підприємцю. Види знань. Консультування як засіб допомоги підприємцю. Партнерські відносини підприємця і консалтингової фірми. Взаємозв'язок результатів використання знань за видами капіталу та функціональними завданнями підприємницької діяльності. Взаємодія людського, матеріально-технічного та організаційного капіталів у покращенні фінансово-економічних показників діяльності підприємницької структури.

1.4. Теорія підприємництва. Порівняльна характеристика підходів до сутності фірми та джерел її розвитку. Класифікація теорій фірми. Неокласичний, біхевіористський, інституціональний підходи до теорії фірми. Теорія підприємництва: переваги та недоліки. Теорія корпорації. Еволюційна та сітьова теорії фірми.

1.5. Роль і значення підприємництва в стійкому розвитку. Компоненти участі підприємницького сектору в підвищенні соціально-економічного добробуту суспільства. Стан розвитку малого і середнього підприємництва в країнах світу.

Тема 2. Характеристика видів підприємницької діяльності

2.1. Основні види підприємницької діяльності. Структура видів підприємницької діяльності. Виробнича підприємницька діяльність. Торговельно-розподільна (комерційна) діяльність. Сфера біржової і фінансової діяльності. Методи консультування. Соціальне підприємництво.

2.2. Виробниче підприємництво. Операційна система виробничої підприємницької структури. Види операційних систем за різними ознаками. Типи організації виробництва. Основні стратегії організації виробництва. Взаємозв'язок технології з організацією праці персоналу. Основні завдання організації робочого місця. Показники якості операційної системи.

2.3. Торговельна діяльність. Зовнішня та внутрішня торгівля. Оптова та роздрібна торгівля. Торговельно-посередницька діяльність. Організаційна й економічна сторони торгівлі. Типи оптових підприємницьких структур. Складське господарство. Роздрібна мережа. Види роздрібною торгівлі за матеріально-технічним оснащенням. Посередники в дистрибуції товарів.

2.4. *Діяльність у сфері обслуговування товарів для населення.* Значення сфери обслуговування в економіці. Організація робіт у сфері сервісу. Етапи процесу надання послуги. Гарантійне обслуговування. Регламентно-відновлювальне обслуговування. Підрядні роботи на експлуатацію. Житлово-комунальні послуги.

2.5. *Біржова діяльність.* Задача біржової діяльності. Відмінні риси торгівельної і біржової діяльності. Спекуляція. організаційна структура біржі. Функції структурних підрозділів біржі. Типи операцій на біржі.

2.6. *Консалтингова підприємницька діяльність.* Зовнішні та внутрішні консультанти. Переваги і недоліки консультантів. Види зовнішніх консультантів. Ієрархія консалтингової фірми. Функції працівників консалтингової фірми. Стадії консультаційного процесу.

2.7. *Соціальне підприємництво.* Історія соціального підприємництва. Організації, які здійснюють діяльність з соціального підприємництва. Склад соціальних підприємств. Приклади соціального підприємництва. Відмінність між благодійністю та соціальним підприємництвом.

Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва

3.1. *Правовий статус суб'єктів підприємницької діяльності.* Суб'єктами підприємницької діяльності. Господарські організації. Класифікація суб'єктів підприємництва. Господарські товариства: повні, з обмеженою відповідальністю, командитні та акціонерні.

3.2. *Мережеві форми організації підприємницької діяльності.* Види мереж в підприємстві. Переваги та недоліки мереж. Приклади мережевих форм діяльності. Франчайзинг. Лізинг. Головні цілі та тенденції розвитку мережевої форми організації підприємницької діяльності.

3.3. *Аутсорсинг в організації підприємницької діяльності.* Сутність аутсорсингу. Переваги та недоліки залучення для виконання роботи позаштатних співробітників. Порівняльна характеристика аутстафінга, фрілансерства та аутсорсингу.

Тема 4. Принципи забезпечення стійкості підприємницької діяльності

4.1. *Принципи самоокупності та самофінансування в підприємстві.* Сутність принципу самоокупності. Зміст принципу самофінансування при здійсненні підприємницької діяльності. Умови впровадження принципів самоокупності та самофінансування в практичну діяльність суб'єктами підприємництва.

4.2. *Принципи справедливої оплати праці.* Дефініція категорій «оплата праці» та «мотивація». Функції оплати праці. Місце оплати праці в підвищенні якості трудового життя.

4.3. *Дія закону вартості товару в ринкових умовах.* Зміст закону вартості. Функції та роль закону вартості товару в розвитку підприємницької діяльності.

4.4. *Принципи забезпечення безпеки підприємницької діяльності.* Об'єкти забезпечення безпеки. Суб'єкти забезпечення безпеки. Завдання системи безпеки підприємницької діяльності. Основні види загроз підприємницької діяльності. Принципи побудови корпоративної безпеки.

Тема 5. Підприємницьке середовище

5.1. *Регуляторна політика держави на розвиток підприємництва.* Теоретичні засади державної регуляторної політики. Принципи регуляторної політики підприємництва.

5.2. *Конкурентне середовище підприємницької діяльності.* Споживачі. Постачальники матеріально-технічних ресурсів. Виробники товарів-замінників. Конкуренти. Партнери. Контактні аудиторії.

5.3. *Вплив тіньової економіки на підприємницьку діяльність.* Сутність, класифікація та структура тіньової економіки. Причини і наслідки тіньових економічних відносин суб'єктів підприємництва. Протидія тіньовій економіці.

Змістовий модуль 2. Заснування власної справи та розвиток підприємництва

Тема 6. Технологія заснування підприємницької справи

6.1. *Обґрунтування і вибір ідеї підприємницької діяльності.* Підприємницька ідея та її джерела. Вибір сфери діяльності. Вибір форми організації бізнесу. Визначення переваг створюваного підприємства. Аналіз конкуруючих товарів та підприємств-конкурентів.

6.2. *Вибір способу заснування бізнесу.* Традиційні способи: створення нового підприємства, купівля існуючого бізнесу. Нетрадиційні способи: прямий маркетинг, пересувна торгівля, франчайзинг, надомний бізнес, вихід зі складу великої корпорації.

6.3. *Організаційні етапи заснування власної справи.* Засновницькі документи та їх підготовка. Статут підприємства та засновницький договір. Формування статутного капіталу.

6.4. *Бізнес-план та його роль у заснуванні підприємницької справи.* Стадії розробки бізнес-плану. Структура та технологія розробки бізнес-плану.

Тема 7. Економічні ризики в підприємстві

7.1. *Сутність та основні види ризиків в підприємстві.* Основні поняття й визначення зон ризику. Сутність ризиків та їх види в підприємстві. Різниця понять „ризик” та „невизначеність”. Зони ризиків в залежності від втрат.

7.2. *Структура процесу оцінки й управління ризиками.* Основні етапи структури процесу оцінки й управління ризиками. Методи ідентифікації ризиків. Методи оцінки ризиків. Вибір методів впливу на ризики. Контроль та оцінка методів впливу на ризики.

7.3. *Підприємницькі ризики та венчурний бізнес.* Венчурний бізнес. Венчурне фінансування. Start-Up.

Тема 8. Розвиток підприємницької діяльності

8.1. Об'єктивні основи розвитку підприємництва в сучасних умовах. Трактування категорії «розвиток». Зовнішні та внутрішні суперечності, що виникають в процесі розвитку. Класифікація видів розвитку. Державні та міжнародні організації, що сприяють розвитку підприємництва.

8.2. Шляхи розвитку підприємництва. Екстенсивний шлях розвитку. Інтенсивний шлях розвитку. Інноваційний шлях розвитку. Показники інтенсифікації і підвищення ефективності підприємницької діяльності.

8.3. Коопераційні зв'язки суб'єктів підприємництва. Об'єктивна необхідність коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва. Форми коопераційних зв'язків суб'єктів підприємництва. Субпідряд. Бізнес-інкубатори.

Тема 9. Вартість підприємницької структури

9.1. Методи оцінки вартості підприємства. Структура оцінки вартості підприємства. Дохідний підхід. Витратний підхід. Порівняльний (ринковий) підхід.

9.2. Вартість майнового комплексу підприємницької структури. Склад майнового комплексу. Метод дисконтування грошового потоку.

9.3. Вартість нематеріальних активів. Структура нематеріальних активів. Ділова репутація. Об'єкти інтелектуальної власності. Структурний капітал.

Тема 10. Культура підприємництва

10.1. Культура підприємницької діяльності. Сутність, види та елементи підприємницької культури. Стилi керівництва: демократичний, ліберальний, автократичний. Норми і правила поведінки керівника. Методи і стилі розв'язання конфліктів.

10.2. Ділова етика підприємця. Соціальні цінності підприємницької діяльності. Основні методи впливу підприємця на підлеглих. Психологія підприємництва.

10.3. Культура здійснення ділових переговорів. Ділове спілкування та його особливості. Функції переговорів. Основні етапи ведення ділових переговорів і їх характеристика.

3. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи. Навчальний процес згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Підприємницька діяльність» здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття; виконання індивідуальних завдань; самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів.

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва												
Тема 1. Економічна сутність підприємництва	19	4	4		1	10	16	1	1		1	13
Тема 2. Характеристика видів підприємницької діяльності	19	4	4		1	10	15	1			1	13
Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва	19	4	4		1	10	15	1			1	13
Тема 4. Принципи забезпечення стійкості підприємницької діяльності	20	4	4		2	10	18	1			2	15
Тема 5. Підприємницьке середовище	19	4	4		1	10	15	1			1	13
Разом за Модулем 1	96	20	20		6	50	79	5	1		6	67
Змістовий модуль 2. Заснування власної справи та розвиток підприємництва												
Тема 6. Технологія заснування підприємницької справи	18	4	4			10	15	1	1			13
Тема 7. Економічні ризики в підприємстві	9	2	2			5	14	1				13
Тема 8. Розвиток підприємницької діяльності	9	2	2			5	14	1				13
Тема 9. Вартість підприємницької структури	9	2	2			5	14	1				13
Тема 10. Культура підприємництва	9	2	2			5	14	1				13
Разом за Модулем 2	54	12	12			30	71	5	1			65
Усього годин	150	32	32		6	80	1502	10	2		6	132

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва		
1	Тема 1. Економічна сутність підприємництва	4
2	Тема 2. Характеристика видів підприємницької діяльності	4
3	Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва	4
4	Тема 4. Принципи забезпечення стійкості підприємницької діяльності	4
5	Тема 5. Підприємницьке середовище	4
Змістовий модуль 2. Заснування власної справи та розвиток підприємництва		
6	Тема 6. Технологія заснування підприємницької справи	4

Продовження табл. 1

1	2	3
7	Тема 7. Економічні ризики в підприємстві	2
8	Тема 8. Розвиток підприємницької діяльності	2
9	Тема 9. Вартість підприємницької структури	2
10	Тема 10. Культура підприємництва	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва		
1	Тема 1. Економічна сутність підприємництва	10
2	Тема 2. Характеристика видів підприємницької діяльності	10
3	Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва	10
4	Тема 4. Принципи забезпечення стійкості підприємницької діяльності	10
5	Тема 5. Підприємницьке середовище	10
Змістовий модуль 2. Заснування власної справи та розвиток підприємництва		
6	Тема 6. Технологія заснування підприємницької справи	10
7	Тема 7. Економічні ризики в підприємстві	5
8	Тема 8. Розвиток підприємницької діяльності	5
9	Тема 9. Вартість підприємницької структури	5
10	Тема 10. Культура підприємництва	5
	Разом	80

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Підприємницька діяльність» передбачає написання есе. Індивідуальне завдання виконується самостійно за консультуванням з викладачем протягом вивчення дисципліни у рамках першого модулю, відповідно до графіка навчального процесу.

Підготовка індивідуального завдання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх під час написання есе; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та узагальнення, пов'язаних з темою індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання передбачає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявність елементів творчості, вміння застосовувати сучасні технології.

Практична значущість індивідуального завдання полягає в обґрунтуванні реальності його результатів для потреб практики. Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем суспільства, на основі його реальних даних, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику підприємницької діяльності. Комплексний системний підхід до розкриття теми індивідуального завдання

полягає в тому, що предмет дослідження розглядається з різних точок зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації в підприємницькій діяльності, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення і т. ін. – у тісному взаємозв'язку та єдиній логіці викладу.

У процесі виконання індивідуального завдання разом із теоретичними та практичними знаннями студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-дослідні актуальні завдання.

Тема індивідуального завдання обирається згідно з переліком тем. Тема індивідуального завдання може змінюватися або уточнюватися на розсуд викладача.

При написанні індивідуального завдання необхідно особливу увагу приділити вивченню літературних джерел. Зміст індивідуального завдання має бути простим, точним та лаконічно викладеним. Для підтвердження висновків, що випливають з дослідження, в есе можуть наводитись цитати з використаних літературних джерел з обов'язковим посиланням. Список літератури, що був використаний при виконанні індивідуального завдання, оформлюється в загальноприйнятому порядку з послідовною нумерацією джерел.

При розкритті теми індивідуального завдання особливу увагу необхідно приділити роботі з літературою. Для отримання найбільш точної та актуальної інформації за обраною тематикою рекомендуються користуватися новими (за останні 5 років): науковими монографіями, статтями в наукових журналах, іншими науковими матеріалами за обраною темою індивідуального завдання, які необхідно включити до бібліографії (списку літератури). Обов'язковими є посилання в тексті на використані літературні джерела.

Індивідуальне завдання складається з:

- титульної сторінки «Індивідуальне завдання на тему (назва)»;
- основна частина (авторське бачення обраної теми 3-4 сторінки);
- висновків;
- списку літератури;

додатків до індивідуального завдання (за необхідності наведення статистичних або інших матеріалів).

Стиль викладення – науковий. Обсяг індивідуального завдання має становити у друкованому варіанті 6 – 10 сторінок. Текст друкують за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А-4 через 1,5 міжрядкових (комп'ютерних) інтервали, шрифт Times New Roman, 14. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги не менше таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм. Абзацний відступ має бути однаковим по всій роботі і дорівнювати 1,25 см.

При оформленні таблиць та рисунків використовується шрифт 12 розміру. Міжрядковий інтервал в таблиці – 1,0. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті на відстані 10 мм від верхнього та правого країв аркушу без крапки в кінці, шрифт Times New Roman 14.

Титульний аркуш ІЗ повинен мати такий зміст: назва університету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема індивідуального завдання; прізвище, ініціали студента, курс, номер академічної групи; дата подання завдання викладачеві на перевірку (день, місяць рік).

Основна частина. Складається з:

постановки проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких розпочато вирішення даної проблеми і на які спирається автор;

формування цілі дослідження (постановка завдання);

виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих авторських результатів.

При написанні індивідуального завдання студент повинен давати посилання на джерела та матеріали, що наводяться в роботі. Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за списком літератури, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у працях І. Іваненко [1], Б. Петренко [2], ...» або просто вказати номер джерела біля запозиченого тексту [25].

80 % тексту основної частини індивідуального завдання повинна бути обґрунтованою авторською думкою.

Висновки. У висновках викладають перелік пропозицій і рекомендацій щодо результатів одержаних в індивідуальному завданні та перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

Список літератури. Джерела треба розміщувати у списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням праць.

Приклад:

1. Гонтарева І. В. Організаційно-економічне забезпечення ефективності розвитку підприємницької діяльності з урахуванням оплати праці // Управління розвитком. 2016. № 1(183). С. 72-76. *(стаття в періодичному виданні)*.

2. Гонтарева І. В. Організаційний капітал у складі комплексної оцінки ефективності функціонування підприємства // Ефективна економіка: електрон. наук. фахове вид. 2016. №1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4716> (дата звернення: 01.06.2019).

Або

Гонтарева І. В. Організаційний капітал у складі комплексної оцінки ефективності функціонування підприємства [Електронний ресурс]. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4716> (дата звернення: 01.06.2019). *(це ресурс мережі Інтернет)*.

3. Гонтарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2011. 480 с. *(якщо це навчальний посібник, підручник чи монографія, що має*

до трьох авторів).

4. Gontareva I., Krokmal S., Dorokhov O. Criteria for managing material resources stock at industrial enterprises // MONTENEGRIN JOURNAL OF ECONOMICS, 2014. Vol. 10, 2. P. 71-78 (якщо це іноземне джерело).

Додатки. У додатки можуть бути включені матеріали, що є копією документів, звітів, або розрахункові таблиці, узагальнюючі схеми чи діаграми. За наявності кількох додатків оформлюється окрема сторінка «ДОДАТКИ», номер якої є останнім, що відноситься до обсягу індивідуального завдання.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

1. Підприємництво як сучасна форма господарювання в розвинутих країнах світу.
2. Проблеми формування правових передумов розвитку підприємництва в Україні.
3. Проблеми та перспективи розвитку підприємницької діяльності в Україні.
4. Основні переваги та недоліки організаційно-правових форм підприємницької діяльності в торговельній діяльності.
5. Малі підприємства в системі господарювання розвинених країн світу.
6. Стратегія розвитку підприємницької діяльності на прикладі однієї із розвинутих країн світу.
7. Стратегія розвитку підприємницької діяльності на прикладі однієї із країн СНД.
8. Державна підтримка розвитку підприємництва на прикладі однієї із розвинутих країн світу.
9. Ліцензування та патентування окремих видів підприємницької діяльності в Україні.
10. Особистість підприємця та її роль у розвитку підприємницької діяльності України.
11. Інноваційне підприємництво: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні.
12. Інноваційне підприємництво: сучасний стан та перспективи розвитку на прикладі однієї із розвинутих країн світу.
13. Венчурне інвестування в розвинених країн світу.
14. Оцінка стану біржової діяльності в світі.
15. Напрямки розвитку товарних бірж в Україні з урахуванням світового досвіду.
16. Бізнес-інкубатор як одна із обов'язкових складових розвитку вишів в розвинених країнах світу.
17. Особливості бізнес-планування в електронній комерції.
18. Оцінка стану консультаційного підприємництва в Україні.
19. Використання світового досвіду для розвитку консультаційного підприємництва в Україні.

20. Реалізація проектів з підвищення енергоефективності в Україні.
21. Передові технології бізнес-планування енергозберігаючих проектів в Україні.
22. Соціальні мережі як інструмент маркетингу малого підприємництва в сучасних умовах.
23. Інноваційні маркетингові комунікації суб'єктів підприємництва в сучасних умовах.
24. Механізми фінансування енергоефективних проектів в Україні та світі.
25. Соціально відповідальне підприємництво: вітчизняний та зарубіжний досвід.

7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів;

підсумковий контроль проводиться за результатами поточного та модульного контролю, а також іспиту (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту бути атестованим за дисципліною – 50 балів).

Поточний контроль за дисципліною проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- активна участь у дискусії та презентації матеріалу на заняттях;
- захист індивідуального та комплексних розрахункових завдань;
- проведення письмових контрольних робіт;
- експрес-опитування.

Підсумковий контроль проводиться за результатами поточного контролю та іспиту.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань за дисципліною проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою у процесі розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків під час виконання індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання комплексних розрахункових завдань.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виконання завдання студента або його усної відповіді усім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів є: глибина знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння надавати ґрунтовні висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з дисципліни здійснюється на підставі результатів поточного контролю, іспиту.

Іспит здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з двох частин: теоретичної – тестові завдання та теоретичні запитання за темами навчальної дисципліни; практичної – практичні завдання (стереотипне та діагностичне завдання). Результат у балах за іспит складає: «20 і більше балів – зараховано», «19 і менше балів – не зараховано». Максимальна кількість балів за іспит складає 40 балів.

Загальна оцінка з дисципліни складається з суми балів за семестр та іспит: «50 і більше балів – зараховано», «49 і менше балів – не зараховано» і заноситься у «Відомість обліку успішності». У випадку отримання менше 60 балів, студент обов'язково здає іспит після закінчення сесії у визначений деканом термін.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємництва					Змістовий модуль 2. Заснування власної справи та розвиток підприємництва								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
7	2	5	9	10	3	3	3	3	10	5	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Підприємництво, торгівля, біржі в процесі соціально-економічного розвитку : монографія [Електронний ресурс] елек. / І. В. Гонтарева, Г. Л. Матвієнко-Біляєва, В. І. Ковальова та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Гонтаревої. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 156 с.

2. Гонтарева І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств: монографія / І. В. Гонтарева. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 480 с.

Допоміжна література

1. Базилевич В. Д. Неортодоксальна теорія Й. А. Шумпетера / В. Д. Базилевич // Історія економічних учень: У 2 ч; 3-е издание. – К. : Знання, 2006. – Т. 2. – 575 с.

2. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навчальний посібник. – Київ : Знання-Пресс, 2002. – 239 с.

3. Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Желябін В.О., Ажажа М.А. Основи підприємництва: теорія і практикум: навч. посіб. – Львів : ВД «Магнолія», 2009. 454 с.

4. Гой І.В., Смелянська Т.П. Основи підприємницької діяльності / Навчально-методичний посібник. – Хмельницький, 2012. – 245 с.

5. Гонтарева І. В. Управління консалтинговою діяльністю: конспект лекцій. Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. – 136 с.

6. Економіка підприємства: підручник / за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. – Вид. 4-те перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2012. – 816 с.

7. Основи бізнесу: навч. посібн. / Я.С. Ларіна, С.В. Мочерний, В.М. Фомішина, С.І. Чеботар. – Київ: ВЦ Академія, 2009. – 384 с.

8. Підприємництво та його організаційно-правові засади: навч. посіб. для студ. II та III курсів економічних спец. денної та заочної форми навчання / О. В. Коваленко. – Луганськ : ВДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2013. – 400 с.

9. Саниахметова Н.А. Юридический справочник предпринимателя. 9-е изд. – Харьков: Одиссей, 2007. – 992 с.

10. Цигилик І.І., Криховецька З.М., Паневник Т.М. Основи підприємництва. Друге видання, перероблене та доповнене / Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 224 с.

11. Ardishvilli A. A theory of entrepreneurial opportunity identification and development / A. Ardishvili, R. Cardozo, S. Ray // *Journal of Business Venturing*, 2003. – Vol. 18, issue 1. – P. 105-123.
12. Arrow K. Innovation in Small and Large Firms / *Entrepreneurship In J. Ronen (Ed.)*. – Lexington, MA : Lexington Books, 1983. – P. 15-28.
13. Davidsson, P. Growing profitable or growing from profits: Putting the horse in front of the cart? Paper presented at the Paper presented at the Academy of Management Meeting / P. Davidsson, P. Steffens, J. R. Fitzsimmons. // *Journal Business Venturing*, 2009. – 24(4). – P. 388-406.
14. Dorobăt C. E. Jean-Baptiste Say: Revolutionary, Entrepreneur, Economist, by Evert Schoorl / Carmen Elena Dorobăt // *The Quarterly Journal of Austrian Economics*, 2014. – Vol. 17, No. 1. – P. 112–116.
15. Duncan C. Transition Making the Transition from Entrepreneurship to Leader of a Professionally Managed Firm / C. Duncan, E. Flamholtz // *Management Review*, 1982. – Vol. 71. № 1. – P. 57-62.
16. Hisrich R. D. *Entrepreneurship (8th Edition)* / Robert D. Hisrich. – New York: Publisher McGraw Hill, 2010. – 624 p.
17. Neck H.M. *Social Entrepreneurship* / H.M. Neck // *The Portable MBA in Entrepreneurship. Fourth Edition*; Edited by W.D. Bygrave and A. Zacharakis. – New Jersey: Published by John Wiley and Sons. Inc, Hoboken, 2010. – 460 p. – P. 411-437.
18. Tork M. R. The Impact of Some Effective Factors on Multi-Purpose Companies with an Entrepreneurial Approach / Mohammad Reza Tork // *International Journal of Scientific Management and Development*, January 2016. – Vol.4, No.1. – P. 14-18.
19. Wiklund J. Expected Consequences of Growth Willingness in Different Samples off Small Firms / J. Wiklund, P. Davidsson, F. Delmar // *Entrepreneurship Theory and Practice*, 2003. – Vol. 27, № 3. – P. 247-269.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бібліотека Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.
2. Господарський кодекс України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України). Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Державний комітет статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
4. Ліга Бізнес Інформ. – Режим доступу : www.liga.net/
5. Нормативні акти України. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua/
6. Податковий Кодекс України від 01.08.2016 № 2755-17. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
7. Право. Украина. – Режим доступу : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html

8. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступа : www.rada.gov.ua/
9. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV/ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
10. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI/ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
11. Ashoka. – Режим доступу : <https://www.ashoka.org/en/about-ashoka>
12. Global Entrepreneurship Monitor. <http://www.gemconsortium.org/report>